

# تحقیق هفته

شماره: 436

(از 26 جوزا الی 01 سرطان 1403 هـ ش)

## معافیت های مالیاتی و تأثیرات آن بر اقتصاد افغانستان



این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

## آنچه درین شماره می‌خوانید:

- 3..... معافیت های مالیاتی و تأثیرات آن بر اقتصاد افغانستان
- 4..... معافیت‌های مالیاتی چیست؟
- 4..... دلایل اعمال معافیت‌های مالیاتی
- 6..... تأثیرات مثبت معافیت‌های مالیاتی بر اقتصاد افغانستان
- 7..... تأثیرات منفی و چالش‌های معافیت‌های مالیاتی
- 8..... نتیجه‌گیری
- 9..... پیشنهادات:
- 10..... منابع



## معافیت های مالیاتی و تأثیرات آن بر اقتصاد افغانستان

### مقدمه

قرن هاست که مالیه برای حکومتداری بسیار مهم بوده زیرا منابع مالی لازم برای ارائه خدمات عمومی، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، حمایت از برنامه‌های اجتماعی و حفظ ثبات اقتصادی را فراهم میکند. همچنین، مالیات نقش مهمی در توزیع عادلانه ثروت، افزایش شفافیت و پاسخگویی دولت، و کاهش فساد ایفا میکند. بدون سیستم مالیاتی مؤثر و کارآمد، دولت‌ها قادر به پیشبرد امور خود نبوده، برنامه‌های توسعه‌ای را روی دست گرفته نمیتواند و قادر به حفظ نظم و ثبات در جامعه نخواهند بود.

در سال‌های اخیر، اقتصاد افغانستان با چالش‌های بسیاری از جمله عدم ثبات سیاسی، ناامنی، و محدودیت‌های اقتصادی مواجه بوده است. همزمان با تحولات سیاسی و کاهش بی‌پیشینه کمک‌های مالی خارجی، سطح معیشت و مصرف مردم پایین آمده و در نتیجه آن سطح فعالیت‌های اقتصادی بصورت عموم کاهش چشم‌گیری نموده است. در این شرایط، امارت اسلامی افغانستان به منظور حمایت از اصناف و کاهش فشار مالی بر آنها (قرار معلومات ارائه شده توسط وزارت مالیه، در کشور 206 صنف ثبت و راجستر میباشد) و متشبهین، اقدام به اجرای سیاست‌های کاهش مالیات و معافیت مالیاتی نموده است. این معافیت‌ها، که شامل بلند بردن سقف عواید واجد شرایط پرداخت مالیه و کاهش مالیات میشوند. در جدیدترین مورد وزارت مالیه امارت اسلامی سقف حداقلی عواید تشبثات کوچک که شامل مالیات میگردد را از 150000 افغانی به 2 میلیون افغانی بلند برده است. فیصدی مالیه بر عواید این تشبثات که مبالغ آن بیشتر از سقف ذکر شده باشد را از 0.5 فیصد به 0.3 فیصد کاهش داده است. یعنی اینکه هرگاه دکانداری 3 میلیون عاید داشته باشد، 2 میلیون عاید او از مالیات معاف و برباقی مانده 1 میلیون افغانی آن، 0.3 فیصد مالیه وضع میگردد. قابل یادآوریست که در اوایل سال 1403 دولت مالیه بر لوحه‌های دوکان‌ها و جریمه‌های عقب افتاده عراده جات را نیز معاف نموده بود. بر علاوه طی حدود سه سال گذشته دولت در بخش‌های مختلف سهولت‌ها و معافیت‌های را مهیا و اعمال نموده است [1].

کاهش سطح مالیه و معافیت‌های مالیاتی به عنوان یکی از ابزارهای سیاست‌گذاری اقتصادی، می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای بر اقتصاد یک کشور داشته باشند. این تأثیرات میتوانند هم مثبت و هم منفی باشند و به عوامل مختلفی از جمله نحوه اجرای این سیاست‌ها، شرایط اقتصادی کلی، و ساختار مالیاتی بستگی دارند. در افغانستان، با توجه به اقتصاد شکننده و نیاز مبرم به توسعه اقتصادی، بررسی دقیق تأثیرات معافیت‌های مالیاتی بر اقتصاد کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

این تحلیل تلاش می‌کند تا اثرات مختلف معافیت‌های مالیاتی بر اقتصاد افغانستان را تحلیل کرده و به بررسی این موضوع بپردازد که آیا این معافیت‌ها میتوانند اهداف مورد نظر دولت را محقق کنند یا خیر. با

نگاه ژرف به تاثیرات مثبت و منفی این سیاست‌ها، سعی خواهد شد تا راهکارهایی برای بهبود موثریت معافیت‌های مالیاتی و پیشنهاداتی برای پالیسی‌ها آینده ارائه دهیم.

## معافیت‌های مالیاتی چیست؟

نظر به قانون مالیات بر عایدات مصوب 1387 که هنوز قابل اجرا می‌باشد، معافیت عبارت است از "مجرائی از عواید مالیه ده است که مطابق احکام این قانون به آن داده میشود". این قانون در بخش‌های مختلف موارد مشخصی را منحیث معافیت ذکر کرده مثلاً به اساس ماده یازدهم عواید دولت، به استثنای شرکت‌های دولتی، شامل مالیات نمی‌شود یا در ماده دهم موارد معافیت موسسات، ماده ششم معافیت افراد غیر مقیم، همچنان در ماده چهاردهم، 13 مورد را ذکر میکند که مبالغ حاصل آن شامل مالیات نمی‌گردد. موارد مشابه دیگری نیز ذکر گردیده که از مالیات معاف می‌باشند. همچنان در این قانون شیوه دیگر معافیت نیز پیش بینی گردیده است. طوریکه، هرچند مبالغ حاصل از یک فعالیت اقتصادی شامل مالیه می‌گردد ولی برای شدن این مبالغ یک سقف حداقلی در نظر گرفته شده است. بطور مثال، تحت مالیه اشخاص حقیقی، در ماده چهارم عاید افراد از درک معاشات الی 5000 افغانی از مالیه معاف می‌باشد و یا هم مالیه کرایه جایدادها الی مبلغ 10000 افغانی از مالیه معاف می‌باشد. همچنان به اساس ماده 75 عاید کمتر از 60000 افغانی تشبثات کوچک شامل محاسبه مالیه نشده و معاف می‌باشد. میتوان موارد مشابه بیشتری را در قانون مالیات بر عایدات افغانستان مشاهده کرد [2].

## دلایل اعمال معافیت‌های مالیاتی

مقامات بلندپایه دولت در محفلی که طی آن معافیت‌های مالیاتی به اطلاع مردم رسانده شد، دلایل مختلفی را برای این تصمیم برشمردند. از جمله این دلایل، شنیدن صدای مردم توسط رهبری امارت اسلامی، شفقت رهبری امارت اسلامی، ایجاد سهولت برای مردم به ویژه تجار، و اجرای وعده‌های که از سوی دولت داده شده بود [1]. البته هر یک از موارد ذکر شده میتواند دلایل خوبی برای در نظر گرفتن این معافیت‌ها باشد. اما بدون در نظر گرفتن دلایل سیاسی که همیشه یک فاکتور عمده تأثیرگذار بر اعمال معافیت‌های مالیاتی است، از لحاظ اقتصادی دلایل مهم معافیت‌های مالیاتی که دولت‌ها به آن توجه دارند به شرح زیر است. چنانچه ملاحظه خواهد شد، با وجود اینکه این معافیت‌ها تأثیر مثبتی بر عموم مردم و اقتصاد خواهد داشت، اما تأثیر مستقیم و بیشتر آن بر اصناف و کسبه کاران خواهد بود.

### 1. کاهش هزینه‌های عملیاتی

افزایش مفادآوری: با کاهش یا حذف مالیات‌ها، اصناف و متشبهین می‌توانند مفاد بیشتری را حفظ کنند. این افزایش مفادآوری به آنها اجازه می‌دهد تا منابع مالی بیشتری برای توسعه کسب‌وکار خود در اختیار داشته باشند.

تخصیص منابع بیشتر به توسعه کاروبار: منابع مالی حفظ شده از طریق معافیت‌های مالیاتی می‌تواند به سرمایه‌گذاری در بهبود کاروبار، توسعه محصولات جدید و بازاریابی اختصاص یابد [3].

## 2. تشویق به سرمایه‌گذاری

افزایش سرمایه‌گذاری در کسب و کار: معافیت‌های مالیاتی می‌توانند روح مثبتی را در کاروبار تجار و متشبهین دمیده و به آنها انگیزه دهد تا این متشبهین سرمایه‌گذاری‌های جدیدی در کسب و کار خود انجام دهند. مانند خرید تجهیزات جدید، افزایش تولید و بهبود پروسه‌های کاری.

حمایت از متشبهین کوچک و متوسط: مبالغ بدست آمده از درک معافیت مالیاتی می‌تواند در سایر بخش‌های زندگی متشبهین و برای بهتر شدن سطح زندگی آنها استفاده شود مانند صحت، تعلیم و تفریح [4].

## 3. ایجاد اشتغال

افزایش فرصت‌های شغلی: معافیت‌های مالیاتی می‌توانند به کسب و کارها کمک کنند تا نیروی کار بیشتری استخدام کنند. و یا این امر موجب ایجاد کسب و کارهای جدید می‌گردد که در هر دو صورت این معافیت‌ها می‌تواند به کاهش نرخ بیکاری و افزایش درآمد خانوادها منجر شود.

بهبود شرایط کاری: با بهتر شدن وضعیت مالی تجارت بر اثر معافیت‌ها، تجار می‌توانند شرایط کاری بهتری برای کارکنان خود فراهم کنند، که این امر می‌تواند به افزایش رضایت شغلی و مولدیت منجر شود [5].

## 4. تقویت رقابت پذیری

کاهش قیمت‌ها: معافیت‌های مالیاتی می‌توانند به اصناف این امکان را بدهند که قیمت محصولات و خدمات خود را کاهش دهند، که این امر می‌تواند باعث افزایش تقاضا در بازار شده و سهم بازار آنها را بهبود بخشد که به نوبه خود باعث افزایش عواید آنها گردد.

افزایش کیفیت و نوآوری: با استفاده از منابع مالی حفظ شده، کاروبارها می‌توانند در تحقیق و توسعه، بهبود کیفیت محصولات و خدمات و نوآوری سرمایه‌گذاری کنند، که این امر می‌تواند به افزایش رقابت پذیری آنها در بازارهای داخلی و بین‌المللی کمک کند [5].

## 5. تشویق به رسمی سازی

کاهش اقتصاد غیررسمی: معافیت‌های مالیاتی می‌توانند کسب و کارهای غیررسمی را تشویق به ثبت و رسمی سازی کنند. رسمی شدن کسب و کارها به آنها دسترسی به تسهیلات مالی، خدمات دولتی و بازارهای بزرگ تر را فراهم کرده و به نوبه خود به رشد اقتصادی کمک میکند.

افزایش شفافیت مالی: با رسمی شدن کسب و کارها، شفافیت مالی افزایش یافته و دولت می‌تواند نظارت بهتری بر فعالیت‌های اقتصادی داشته باشد.

جلوگیری از فرار مالیاتی: یکی از انگیزه‌های فرار مالیاتی و روی آوری به اقتصاد غیر رسمی بلند بودن بار مالیاتی میباشد. در نتیجه این معافیت‌ها این بار را کاهش داده و انگیزه فرار مالیاتی از این ناحیه را از بین میبرد [4].

## 6. افزایش مصرف و تقاضا

افزایش درآمد قابل مصرف: معافیت‌های مالیاتی می‌توانند درآمد قابل مصرف اصناف و کسبه کاران و جامعه را بصورت کل افزایش دهند، که این امر می‌تواند به افزایش تقاضای داخلی برای کالاها و خدمات منجر شود. به حرکت درآوردن چرخه اقتصادی: افزایش تقاضا می‌تواند تولید و فروش را در بخش‌های مختلف تحریک کند و به نوبه خود به رشد اقتصادی کلی کشور کمک کند.

## تأثیرات مثبت معافیت‌های مالیاتی بر اقتصاد افغانستان

### 1. بهبود سطح معیشت کسبه کاران:

در افغانستان، کسبه کاران سطح معیشت مناسبی ندارند و از آنجا که مالیات نوعی هزینه است، هر نوع معافیت مالیاتی که از این هزینه بکاهد، باعث بهبود سطح زندگی این کسبه کاران میشود. معمولاً آنها از روی ناچاری و با بکار انداختن سرمایه اندک خود که با مشکلات فراوان طی سالیان دراز جمع‌آوری کرده اند یا از کسی قرض گرفته‌اند، تجارتی را شروع میکنند و با درآمد اندک حاصل از آن زندگی خود را میگذرانند. برای این دسته از متشبهین، معافیت مالیاتی به معنای کاهش بار هزینه‌ها از روی شانه‌هایشان است و میتوانند این منابع را به سرمایه تجارت کوچک خود بیفزایند یا در جای دیگری که ضروری است مانند تعلیم و تربیه و صحت خود و خانواده‌هایشان، مصرف کنند. در بعضی موارد معافیت مالیاتی اصناف می‌تواند با کاهش قیمت‌ها همراه شده و عام مردم نیز از تأثیرات مثبت آن مستفید شوند. این بخاطر آنست که کسبه کاران بصورت عموم مالیه را منحیث یک بخش قیمت تمام شد بالای قیمت اضافه میکنند.

### 2. توسعه و بهبود کسب و کارها بگونه کمی و کیفی و رشد اقتصادی:

در شرایطی که اوضاع اقتصادی افغانستان مساعد نبوده و سطح بیکاری بالا می‌باشد، مشوق‌های مالیاتی از جمله معافیت‌ها می‌توانند زمینه افزایش و بهبود کسب و کار را بگونه کمی و کیفی مساعد سازند. طوریکه، مالیه کم ایجاد تشبثات جدید را تشویق کرده و انگیزه ایجاد کسب و کارهای جدید را در اقتصاد بلند میبرد. البته این موضوع تنها به معافیت مالیاتی ارتباط نداشته بلکه عوامل دیگری مانند سبک دوش شدن مأمورین و منسوبین حکومت قبلی از وظایف دولتی و روی آوردن آنها به تشبثات کوچک و متوسط نیز ارتباط دارد. از سوی دیگر کاهش مصارف بواسطه معافیت‌های مالیاتی باعث توسعه کاروبار، بهتر سازی پروسه‌های کاری، نوآوری و پیش کش کردن اجناس و خدمات جدید شده و زمینه را برای جذب نیروی کاری بیشتر و بلند رفتن سطح اشتغال مساعد می‌سازد. با ایجاد جای کار سطح عاید جامعه بلند رفته و همزمان با آن سطح مصرف در اقتصاد بلند می‌رود. این بدین معناست که معافیت‌های مالیاتی می‌تواند همزمان هم عرضه و هم تقاضا را در بازار افزایش دهد. افزایش عرضه و تقاضا سطح سرمایه‌گذاری را بلند برده و اینگونه اقتصاد رشد می‌کند.

### 3. جلوگیری از فرار مالیاتی و گسترش اقتصاد رسمی:

یکی از دلایل فرار مالیاتی و عدم تمایل به پرداخت مالیات در کشورهای روبه انکشاف مانند افغانستان، تحمیل مالیات‌های سنگین بر تشبثات خورد و کوچک است. با گذشت زمان، مالیات کمرشکن و غیرمعقول یا باعث سقوط کسب و کارهای خورد و کوچک شده یا آنها را مجبور به فرار مالیاتی می‌کند. همچنین، سطح مالیات بلند کسب و کارها را وادار می‌کند بدون اخذ یا تمدید جواز به صورت غیررسمی به فعالیت خود ادامه دهند. این وضعیت باعث گسترش اقتصاد غیررسمی می‌شود که خود مشکل جدی تری بوده و اثرات جبران ناپذیری بر اقتصاد بجای می‌گذارد. از یک طرف، مشکلاتی مانند عدم دسترسی به خدمات بانکی و عدم دسترسی به بازارها و فرصت‌های بزرگ برای کسب و کارها را به وجود می‌آورد. از سوی دیگر، برای دولت نظارت از این تشبثات مشکل و پرهزینه خواهد بود و همچنان کاهش عواید دولت در اثر فرار مالیاتی را به دنبال دارد. معافیت‌های مالیاتی و تعیین مالیات معقول، از فرار مالیاتی جلوگیری کرده و مردم را به گرفتن جواز و ایجاد کسب و کارهای قانونی تشویق می‌کند.

### تأثیرات منفی و چالش‌های معافیت‌های مالیاتی

کاهش درآمدهای دولتی: مالیات برای پرداخت کننده مصرف و برای دریافت کننده آن یعنی دولت عاید پنداشته می‌شود. مالیات از جمله منابع مهم و اصلی عاید دولت می‌باشد طوریکه نظر به گزارش بانک جهانی در حدود 12 فیصد مجموع عواید امارت اسلامی را تشکیل می‌دهد [6]. معافیت‌های مالیاتی اعلان شده سطح عاید دولت را کاهش می‌دهد و در شرایطی که دست دولت از کمک‌های بین‌المللی کوتاه بوده و اقتصاد افغانستان در وضعیت بدی قرار دارد، می‌تواند دولت را به چالش مواجه ساخته و کسر بودجه دولت را افزایش دهد. این بدین معناست که بصورت بالقوه می‌تواند بر فعالیت‌های دولت و خدمات آن در موارد

مختلف از جمله پروژه های انکشافی، تعلیم و تربیه، صحت و سایر بخش حیاتی تاثیر منفی بگذارد. این موضوع باعث بلند رفتن سطح نارضایتی مردم شده و آثار مثبت معافیت مالیاتی اعلان شده در سطح کشور را خنثی کرده و از بین میبرد.

**بی عدالتی مالیاتی:** بهترین معافیت مالیاتی همان معافیتی است که همه از آن مستفید شوند. طوریکه وقتی بازیگران بخشی از اقتصاد از آن مستفید میشوند عده دیگر فشار بیشتری را متحمل نشده یا بار کسری حاصله از معافیت گروه اول را حمل نکنند. در غیر آن، معافیت با اصل عدالت که مجری آن حکومت میباشد در تضاد خواهد بود. حتی اگر به کسبه کاران و تجارت های کوچک در کاروبارشان معافیت مالیاتی داده شود ولی دولت بخاطر جبران کسر بودجه خود هزینه بیشتری را به این کسبه کاران در هنگام جواز گرفتن، ارائه خدمات صحتی و آموزشی، هنگام پرداخت مالیات در اثر سیستم های پیچیده مالیاتی و وقت گیر، تحمیل کند باعث خنثی سازی تاثیرات معافیت شده و نزد یکتعداد آنها اینطور معلوم میشود که گویا این معافیت ها فقط بخاطر پنهان کردن یا عادی جلوه دادن افزایش مالیات و فیس ها در سایر بخش از سوی دولت روی دست گرفته شده است. چنانچه عملاً دیده میشود که در بخش های مختلف مانند شهادت نامه مکتب، دیپلوم پوهنتون، تذکره، نکاح خط و تأییدی از وزارت خارجه این اسناد و سایر بخش ها، فیس ها افزایش چشمگیر داشته و این بدین معناست که بار مالیاتی اصناف به نحوی بالای سایر اقشار جامعه که در مواردی فقیرترین قشر هستند انداخته شده است.

**اثرات منفی بلندمدت:** معافیت های مالیاتی، اگرچه میتوانند به عنوان ابزارهای کوتاه مدت برای تشویق رشد اقتصادی و حمایت از کسب و کارهای کوچک و متشبهین مفید باشند، اما در صورت عدم مدیریت درست در بلندمدت میتوانند تاثیرات منفی جدی بر اقتصاد افغانستان داشته باشند. این تاثیرات شامل کاهش درآمدهای دولت (چنانچه در بخش بالا در مورد وضاحت داده شده) میشود. در نتیجه کاهش درآمد، سرمایه گذاریهای دولت بالای سکتورهای حیاتی مانند تعلیم و تربیه آموزش و ترانسپورت کاهش یافته که میتواند بگونه کمی و کیفی تاثیرات منفی قابل توجه بالای توانایی آن برای ارائه خدمات عمومی داشته باشد. در صورت مدیریت ضعیف معافیت های مالیاتی و موجودیت تبعیض در سیستم مالیاتی که تحت تاثیر و در اثر لابی اصناف و گروه های نزدیک به حکومت صورت گیرد و یا تضعیف فرهنگ مالیاتی در صورتیکه مالیه دهنده گان بزرگ یا متوسط احساس کنند که معافیت ها ناعادلانه بوده و مشمول حال آنها نشده و یا اینکه این معافیت ها بار بیشتر مالیاتی را بالای آنها چه بصورت مستقیم و چه بصورت غیر مستقیم تحمیل کرده است، باعث فرار مالیاتی، گسترش اقتصاد غیر رسمی، افزایش نارضایتی و بی عدالتی میشود، که همه آن مانع انکشاف پایدار اقتصاد افغانستان گردیده و به پیچیدگی در نظام مالیات میفزاید.

**نتیجه گیری**





در ادامه پیشکش سهولت ها و معافیت های مالیاتی، اینک امارت اسلامی افغانستان سقف عواید اصناف و کسبه کاران که مشمول محاسبه مالیاتی میشود را از 150000 افغانی به 2 میلیون افغانی بلند برده و بر مبالغ بالاتر از آن فیصدی مالیه را از 0.5 فیصد به 0.3 فیصد کاهش داده و قرار از اول ماه حمل 1403 این موضوع تطبیق شود.

این دسته از معافیت ها تاثیرات مثبت و منفی را بالای اقتصاد افغانستان بجا میگذارد. مثلاً میتواند باعث بهتر شدن سطح معیشت متشبهین و کسبه کاران شود چون بار مصرف اضافی از دوش شان برداشته میشود. همچنان کاهش مصرف به علت معافیت مالیاتی باعث توسعه و بهبود کسب و کارها بگونه کمی و کیفی و در کل باعث رشد اقتصادی میشود. طوریکه این کسبه کاران میتوانند مبالغ معاف شده از مالیه را دوباره در کاروبار خود سرمایهگذاری کرد و کسب و کار خود را توسعه دهند و یا آنرا در جاهای دیگر به مصرف برسانند که در حالت اول باعث افزایش عرضه و اشتغال در اقتصاد شده و در حالت دوم موجب افزایش تقاضا شده و با حرکت همزمان عرضه و تقاضا رشد اقتصادی حاصل میشود. همچنان معافیت های مالیاتی میتوانند صاحبان کسب و کارها را تشویق به پرداخت مالیه سر وقت و گرفتن جواز و روی آوری بطرف اقتصاد رسمی کند.

از سوی دیگر معافیت ها میتوانند آثار منفی هم بالای اقتصاد و جامعه داشته باشند. مثلاً باعث کاهش عواید دولت شود و کسر بودجه را افزایش دهد. فعالیت های اساسی دولت را مختل کرده و به کمبود بودجه مواجه سازد. برعلاوه میتواند با بی عدالتی بار مالیه و فشار مالی را از روی شانه های یک گروه برداشته و بروی شانه های گروه های دیگر چه مالیه دهندگان و چه عام مردم بگذارد. که این باعث نارضایتی شده و اعتماد ملت بر دولت را کاهش میدهد. همچنان معافیت ها میتوانند اثرات منفی بلند مدت را بر اقتصاد برجای گذارد مانند کاهش درآمد حکومت، نابرابری و تضعیف فرهنگ مالیه دهی.

### پیشنهادات :

1. برای جلوگیری از این تأثیرات منفی، حکومت باید معافیت های مالیاتی را با دقت برنامه ریزی و مدیریت کنند و به طور منظم تأثیرات آنها را ارزیابی کند تا از ایجاد بی عدالتی و مشکلات بلندمدت جلوگیری شود.
2. اصل آنست که حکومت عاید خود را از جاهای یا بنحوی کسب کند که کمترین فشار را بالای عام مردم بخصوص طبقه فقیر وارد کند. در صورتیکه میخواهد مالیه را بالا ببرد منطق آنرا بصورت دقیق به سمع مردم رسانیده با گروه های ذی دخل و صاحب نظران مشوره کند و در صورت کاهش و معافیت، منابع جایگزین برای پوشش کاهش عواید ناشی از معافیت را اعلان کند. اینگونه زمینه شفافیت، مشوره، رضایت، نظارت و تطبیق بهتر پالیسی مساعد میگردد.

3. اگرچه سهم مالیه کسب و کارهای کوچک و اصناف در مجموع عواید دولت کم است ولی با آنهم پیشنهاد میگردد تا دولت برای جبران کاهش عواید از این درک، تکیه بر عواید غیر مالیاتی مانند عواید از درک معادن بکند. از تکیه بر تمام عواید مالیاتی و غیر مالیاتی پرهیز کند که در آخر روز باید هزینه آنرا مردم عام بخصوص قشر فقیر جامعه بپردازد [7].
4. معافیت داده شده تطبیق شده و از تطبیق آن بگونه عادلانه نظارت صورت گیرد. با آنکه افراد که از معافیت ها سوء استفاده میکنند برخورد صورت گرفته و از فرار مالیاتی و اقتصاد غیر رسمی جلوگیری صورت گیرد. در موارد قابل تطبیق تاثیرات معافیت ها باید بالای قیمت ها دیده شود تا نشان دهد که همه مردم از آن مستفید شده اند [7].
5. مراجع علمی تاثیرات مثبت و منفی آنرا بگونه علمی و مستند بررسی کرده تا از نتایج آن در پالیسی های آینده استفاده شود.

## منابع

1. <https://www.youtube.com/watch?v=gdCL2zGa2v4>
2. <https://mof.gov.af/sites/default/files/2019-02/%D8%AA%D8%B9%D9%84%DB%8C%D9%85%D8%A7%D8%AA%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87%20%D9%82%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%86%20%D9%85%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%AA%20%D8%A8%D8%B1%20%D8%B9%D8%A7%DB%8C%D8%AF%D8%A7%D8%AA%20%282%29.pdf>
3. Hosono, K., Hotei, M., & Miyakawa, D. (2023). Causal effects of a tax incentive on SME capital investment. *Small Business Economics*, 61(2), 539-557.
4. <https://alvandhesaban.com/what-is-a-tax-exemption/>
5. Harju, J., & Kosonen, T. (2012). *The impact of tax incentives on the economic activity of entrepreneurs* (No. w18442). National Bureau of Economic Research.
6. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/892ff644f4cc53304fa51c414ab25b1f-0310012024/original/Afghanistan-Economic-Monitor-February-2024.pdf>
7. <https://www.youtube.com/watch?v=DdzaHYwLsNk>


مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می‌باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش‌های دقیق و بی‌طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنای پالیسی‌ها در افغانستان و منطقه فعالیت می‌کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: [csrskabul@gmail.com](mailto:csrskabul@gmail.com) [info@csrskabul.com](mailto:info@csrskabul.com)

وب سایت: [www.csrskabul.net](http://www.csrskabul.net) - [www.csrskabul.com](http://www.csrskabul.com)



 : +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰



[www.csrskabul.com](http://www.csrskabul.com)



[info@csrskabul.com](mailto:info@csrskabul.com)